Ceturtdiena, 2021. gada 20. maija

P9_TA(2021)0258

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra: starpposma ziņojums

Eiropas Parlamenta 2021. gada 20. maija rezolūcija par priekšlikumu Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 168/2007, ar ko izveido Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru (COM(2020)0225) – (2020/0112R(APP))

(2022/C 15/47)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā priekšlikumu Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 168/2007, ar ko izveido Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru (COM(2020)0225),

— ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) un jo īpaši tā 352. pantu,

— ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 168/2007 (2007. gada 15. februāris), ar ko izveido Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru ([1]) (*FRA* regula),

— ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2., 6. un 7. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu ("Harta"),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta, ES Padomes un Eiropas Komisijas 2012. gada 19. jūlija Kopīgo paziņojumu par decentralizētām aģentūrām un Vienoto pieeju,

— ņemot vērā pētījumu "Strengthening the Fundamental Rights Agency – The Revision of the Fundamental Rights Agency Regulation" ("Pamattiesību aģentūras stiprināšana. Pamattiesību aģentūras regulas pārskatīšana"), ko 2020. gada maijā publicēja Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departaments,

— ņemot vērā Reglamenta 105. panta 5. punktu,

— ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas atzinumu,

— ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas starpposma ziņojumu (A9-0058/2021),

A. tā kā priekšlikums Padomes regulai ir solis uz priekšu, lai Pamattiesību aģentūras (*FRA*) darbu plašos vilcienos padarītu rezultatīvāku, dodot tai iespēju pilnībā darboties visās Savienības kompetences jomās un precizējot tās uzdevumus un darba metodes, bet reizē ievērojot arī proporcionalitātes un subsidiaritātes principus; tā kā pašlaik priekšlikuma juridiskais pamats diemžēl prasa vienprātību Padomē un Parlamenta apstiprinājumu, kas nozīmē, ka Parlamenta iesaiste reformā ir ierobežota;

B. tā kā *FRA* ir svarīga loma pamattiesību ievērošanas nodrošināšanā un kā neatkarīga un pilnvērtīga ES aģentūra un pamattiesību uzraudzītāja tā būtu vēl vairāk jāstiprina, lai pēc iespējas efektīvāk veicinātu un aizsargātu pamattiesības, vienlaikus cenšoties risināt dialogu, aktīvi iesaistot pilsonisko sabiedrību, tostarp advokātu asociācijas, profesionālās organizācijas, tiesnešus un advokātus;

C. tā kā ES mērķi attīstīt spēcīgāku ārējo dimensiju būtu jāatspoguļo *FRA* turpmākajā iesaistē Savienības un tās dalībvalstu aktu un darbību uzraudzībā un kontrolē visos kopējās ārpolitikas un drošības politikas aspektos;

D. tā kā globalizētā pasaulē ir svarīgi garantēt pietiekamu pamattiesību aizsardzību, izmantojot starptautisko sadarbību ar trešām valstīm;

E. tā kā lielāka ES iedzīvotāju uzticēšanās policijas un tiesu iestāžu darbam panākama un uzlabojama tikai tad, ja Savienības un tās dalībvalstu akti un darbības tiks precīzi, rūpīgi un konsekventi uzraudzītas, pārbaudītas un ātri saskaņotas ar pamattiesību pienākumiem; tā kā tādēļ *FRA* darbība brīvības, drošības un tiesiskuma telpā ir ārkārtīgi svarīga un līdz ar to tās pilnvarām būtu jāattiecas arī uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās;

([1]) OV L 53, 22.2.2007., 1. lpp.

F. tā kā *FRA* darbs pamattiesību aizsardzībā un tādu problēmjautājumu apzināšanā kā bērnu tiesības, migrācija (tostarp ārējās robežas), mākslīgā intelekta un jauno tehnoloģiju izmantošana, dzimumu līdztiesība, dzimumbalstīta vardarbība, sieviešu tiesības utt. ir svarīgs *FRA* prioritāšu ziņā un tādēļ ir jāatzīst un jāatbalsta,

1. uzskata par ārkārtīgi svarīgu *FRA* mērķi sniegt attiecīgajām iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām informāciju, palīdzību un speciālās zināšanas par pamattiesībām un pamattiesību aizstāvēšanu un aizsardzību Eiropas Savienībā, jo *FRA* uzrauga Hartas praktisko piemērošanu visiem dalībvalstu pilsoņiem, tādējādi cenšoties nodrošināt, ka pret ikvienu personu izturas ar cieņu un pret visām dalībvalstīm izturas vienlīdzīgi; uzsver tās svarīgo lomu atbalsta sniegšanā Savienībai un tās dalībvalstīm ar pamattiesībām saistītu pasākumu veikšanā un darbības virzienu noteikšanā; uzsver, ka šīs atbalsta darbības var izpausties dažādos veidos, tostarp tādu faktos balstītu un līdzsvarotu ziņojumu publicēšanā, kuros ņemti vērā dažādi avoti; mudina Komisiju un Padomi sistemātiski iekļaut *FRA* sagatavotos datus politikas veidošanā un apņemas darīt to pašu;

2. uzsver, ka naida noziegumi un naida runa ir izplatīta un akūta problēma, tāpat kā jebkāda diskriminācija, kuras pamatā ir, piemēram, dzimums, rase, ādas krāsa, etniskā vai sociālā izcelsme, ģenētiskās īpatnības, valoda, reliģija vai pārliecība, politiskie vai citi uzskati, piederība pie nacionālas minoritātes, īpašums, izcelsme, invaliditāte, dzimtiskā identitāte vai izpausme, vecums vai seksuālā orientācija; atgādina, ka visu cilvēku pamattiesību aizsardzībā būtiska ir horizontāla un intersekcionāla perspektīva; brīdina par naida runas un dažādu rasisma, ksenofobijas un ar to saistītās neiecietības veidu, jo īpaši antičigānisma, antisemītisma, islamofobijas un rasisma pret melnādainajiem cilvēkiem un citas ādas krāsas cilvēkiem, pieaugumu un normalizāciju daudzās dalībvalstīs, ko saasinājis ekstrēmistu kustību uzplaukums un kas ir palielinājies tiešsaistes vidē, īpaši Covid-19 pandēmijas laikā; uzsver *FRA* apņemšanos apkarot visu veidu diskrimināciju un aicina aģentūru turpināt darbu pie norisēm, kas saistītas ar naida runu un naida noziegumiem, un regulāri ziņot par gadījumiem un jaunākajām tendencēm;

3. vēlreiz apstiprina gatavību dot iespēju *FRA* pilnībā darboties visās Savienības kompetences jomās un pildīt ES likumdevēju uzticētos uzdevumus un līdz ar to gatavību noteikt principus un nosacījumus, saskaņā ar kuriem tas varētu dot savu piekrišanu; šajā kontekstā pauž nožēlu par Parlamenta ierobežoto iesaisti *FRA* reformā un uzsver, ka dod priekšroku parastajai likumdošanas procedūrai; aicina Komisiju — saskanīgi ar citu TI aģentūru budžetu — piešķirt *FRA* pienācīgi palielinātu budžetu, lai tā varētu pilnībā pildīt savu lomu; atzīst, ka *FRA* ir jānodrošina pienācīgi specializēti darbinieki;

4. aicina Padomi *FRA* regulas grozīšanas procesā ņemt vērā šādus apsvērumus:

i) *Regulas piemērošanas joma*

saskaņā ar izmaiņām, kas izriet no Lisabonas līguma stāšanās spēkā, vārds "Kopiena" visā regulā būtu jāaizstāj ar vārdu "Savienība", kas nozīmē, ka *FRA* būtu jāaptver akti un darbības, ko Savienība un dalībvalstis īsteno kopējās ārpolitikas un drošības politikas sakarā vai satvarā, kā arī brīvības, drošības un tiesiskuma telpā; šajā sakarā būtu skaidri jānosaka, ka *FRA* pilnvaras aptver policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās un jautājumus, kas saistīti ar pamattiesību ievērošanu uz Savienības ārējām robežām (saskaņā ar LESD 77. pantu), kā arī jautājumus, kas saistīti ar tiesu nolēmumu un spriedumu savstarpēju atzīšanu starp dalībvalstīm; uzsver *FRA* svarīgo lomu, ko tā pilda, sniegdama vērtīgu ieguldījumu LES 7. pantā paredzēto procedūru un gada ziņojuma par tiesiskumu kontekstā; uzskata, ka *FRA* arī turpmāk būtu jāsniedz ieguldījums attiecībā uz Regulu (ES, *Euratom*) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai ([2]); šajā kontekstā uzsver *FRA* kā demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību aizsardzības instrumenta lomu, īpaši laikā, kam raksturīgas satraucošas autoritāras tendences;

ii) *Sadarbība ar trešām valstīm*

novērotājas statuss nedrīkstētu aprobežoties ar kandidātvalstīm un valstīm, ar kurām noslēgti stabilizācijas un asociācijas nolīgumi, un tam vajadzētu būt pieejamam citām trešām valstīm, piemēram, Eiropas Ekonomikas zonas / Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstīm, Apvienotajai Karalistei un — ja *FRA* valde to atzinusi par pieļaujamu — valstīm, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika;

([2]) OV L 433 I, 22.12.2020., 1. lpp.

iii) *Darbības jomas*

papildus cīņai pret rasismu, ksenofobiju un ar to saistīto neiecietību, kā noteikts *FRA* regulas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā, un vispārīgāku apņemšanos vērsties pret jebkāda veida diskrimināciju un naida noziegumiem jaunās regulas operatīvajā daļā būtu īpaši jānorāda šādas darbības jomas:

cīņa pret antičigānismu, antisemītismu, islamofobiju, rasismu pret melnādainajiem un citas ādas krāsas cilvēkiem, pie minoritātēm piederošu personu tiesību aizsardzība un politisko vai citu uzskatu respektēšana;

iv) *Gada un daudzgadu plānošana*

būtu jāpieņem Komisijas priekšlikums izbeigt pašreizējo piecu gadu daudzgadu satvaru, lai atteiktos no tematisko ierobežojumu noteikšanas katram piecu gadu laikposmam un lai tādējādi *FRA* varētu savu darbu un tematisko ievirzi pielāgot jaunām prioritātēm; *FRA* sava plānošana būtu jāsagatavo, cieši konsultējoties ar *FRA* valstu sadarbības koordinatoriem, lai pēc iespējas labāk un efektīvāk koordinētu galvenās tematiskās darbības jomas ar dalībvalstu iestādēm; plānošanas dokumenta projekts būtu jānosūta kompetentajai Padomes darba sagatavošanas struktūrai un Eiropas Parlamentam apspriešanai, un, ņemot vērā apspriežu rezultātus, *FRA* direktoram plānošanas dokumenta projekts būtu jāiesniedz *FRA* valdei pieņemšanai;

5. aicina Komisiju apsvērt plašāku un vērienīgāku *FRA* regulas pārskatīšanu pēc rūpīga ietekmes novērtējuma un apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai stiprinātu *FRA* neatkarību, efektivitāti un darba rezultativitāti; aicina Padomi izsvērt šādus priekšlikumus; aicina Komisiju šīs turpmākās pārskatīšanas nolūkā īpaši ņemt vērā šādus elementus:

i) *Valde*

tāpat kā daudzu citu ES aģentūru gadījumā, Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai vajadzētu būt tiesībām izvirzīt vienu papildu *FRA* valdes locekli; valdes locekļiem vajadzētu būt tiesībām tikt vienu reizi ieceltiem atkārtoti; būtu jāiekļauj prasība par dzimumu līdzsvaru struktūrās, kas izveidotas ar *FRA* regulu; mudina *FRA* turpināt praksi, ka zinātniskajā komitejā ir vismaz viens loceklis ar relevantu pieredzi dzimumu līdztiesības jomā;

ii) *FRA darbības neatkarīgs izvērtējums un pārskatīšana*

ik pēc pieciem gadiem būtu jāveic neatkarīgs ārējs *FRA* rīcības un darbību izvērtējums, ko nebūtu pasūtījusi Komisija; neatkarīgajā ārējā izvērtējumā īpaša uzmanība būtu jāpievērš *FRA* darbību un sasniegumu ietekmei, rezultativitātei, efektivitātei un darba praksēm; valdei jāpārbauda *FRA* regulas 30. panta 3. punktā minēto izvērtējumu secinājumi un jāsniedz Komisijai ieteikumi, kas var būt vajadzīgi sakarā ar pārmaiņām *FRA*, tās darba praksēs un pamatuzdevuma tvērumā; Komisijai izvērtēšanas pārskati un ieteikumi jānosūta Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai un jādara publiski pieejami; pēc izvērtēšanas pārskata un ieteikumu izskatīšanas Komisija var iesniegt priekšlikumus regulas grozījumiem, ko tā uzskata par vajadzīgiem;

iii) *Uzdevumi*

pēc Padomes, Komisijas vai Parlamenta pieprasījuma *FRA* būtu jo īpaši jāspēj veikt zinātniskus pētījumus, apsekojumus, sagatavošanās pētījumus un priekšizpēti, kā arī izstrādāt un publicēt secinājumus un atzinumus par konkrētiem tematiem, tostarp par konkrētām valstīm izstrādātus novērtējumus un atzinumus par tiesību akta priekšlikumiem dažādos likumdošanas procesa posmos un par LES 7. pantā paredzētajām procedūrām; tam būtu jābūt iespējamam ne

vien pēc ES iestāžu pieprasījuma, bet arī pēc *FRA* iniciatīvas; turklāt atsevišķām dalībvalstīm un dalībvalstu grupām vajadzētu būt iniciatīvas tiesībām; regulā būtu jāiekļauj *FRA* aktīvā loma gaidāmajā ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānismā, paredzot, ka tā darbojas kā struktūra, kas sadarbībā ar neatkarīgu ekspertu grupu neitrāli nosaka galvenās pozitīvās un negatīvās norises katrā dalībvalstī un cita starpā palīdz sagatavot Komisijas gada ziņojumu;

6. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.